

بررسی علل کاهش انگیزه فعالیت پژوهشی در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان

دکتر آیت اله کریمی باغ ملک^۱

چکیده

هدف: هدف این تحقیق بررسی عوامل کاهش انگیزه فعالیت پژوهشی در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان بود.

روش: روش این پژوهش روش توصیفی از نوع تحلیل عوامل اکتشافی، بود. جامعه آماری این پژوهش عبارتند از کلیه دانشجویانی که در دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به امر تحصیل و تدریس مشغول بودند، نمونه ۲۲۰ نفری از دانشجویان پیوسته دوره کارشناسی با عنایت به جدول مورگان و کرجسی و به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شد. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه محقق ساخته استفاده شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده ها، روش های آمار توصیفی مانند جدول فراوانی و درصد و نمودار ستونی، میانگین و انحراف معیار و آمار استنباطی شامل آزمون تحلیل عامل اکتشافی با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۱ به کار برده شد و برای کلیه فرضیه ها سطح معنی داری ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

یافته ها: نتایج حاصل از تحلیل عاملی، پس از چرخش عامل های استخراج شده به شیوه واریماکس، مشخص نمود که پنج عامل (علل اداری و مدیریت سازمانی، علل امکانات محیطی، علل علمی، علل حرفه ای و علل فردی) در مجموع ۶۲/۸۷ از واریانس متغیرها را تبیین می نماید.

نتیجه گیری: با توجه به یافته های تحقیق پاسخ دهندگان پنج عامل (عوامل اداری، عوامل امکانات محیطی، عوامل فنی، عوامل علمی و عوامل فردی) را عوامل کاهش انگیزه پژوهش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان معرفی کردند.

واژه های کلیدی: علل کاهش انگیزه، فعالیت پژوهشی، دانشگاه فرهنگیان، تحلیل عوامل اکتشافی

مقدمه

وضعیت موجود جوامع در حال رشد نشان می دهد که نظام های فعلی آموزش و پرورش نتوانسته اند به درستی پاسخگوی نیازهای آموزشی و تربیتی را محقق سازند و برای همگام شدن پیشرفتهای موجود در عرصه های مختلف، این نظام ها نیاز مبرم و حیاتی به جرح و تعدیل دارند. همین طور به نظر می رسد که اگر معلمان به عنوان عناصر اصلی در احیای نظام های آموزشی به حساب نیایند، آموزش و پرورش نمی تواند با نیازهای آینده جوامع همگام شود. توجه به این موضوع که کشورهای مختلف چگونه به جریان تعلیم و تربیت نگریسته و چه روشی را پیش گرفته اند و چه نتایجی از اقدامات آنها حاصل شده است، نکته های مفید و ارزشمندی در بر دارد (الماسی، ۱۳۸۲).

پژوهش به عنوان مجموعه ای از فعالیت های بدیع، خلاق، نظام یافته و برنامه ریزی شده و در جهت گسترش مرزهای شناخت علمی و گنجینه های دانش انسان و کاربرد این دانش در عرصه های گوناگون برای بهبود بخشیدن به زندگی انسان ها و به طور اخص ایجاد بهسازی یا تکمیل فرآورده ها، فرآیند، وسایل ابزار، خدمات و روش ها نقشی کلیدی را در مراکز علمی و دانشگاه های تربیت معلم ایفا می کند (کفاشی، ۱۳۸۷). این مجموعه فعالیت های بدیع، خلاق، هماهنگ و نظام یافته و در واقع به گونه ای فراگیر از شناسایی نیاز یا استعداد، پیدایش اندیشه، طراحی تولید، معرفی و انتشارات یک محصول، آغاز و به فرایند یک سامانه فن آوری منجر می شود (صبوری، ۱۳۹۰). از طرفی دیگر تحقیقات یکی از پایه های اساسی در توسعه و نوسازی جوامع مختلف در ابعاد گوناگون است به طوریکه هیچگونه حرکت علمی و تکنیکی منطقی بدون انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی امکانپذیر نمی باشد، به صورتی که می توان گفت پژوهش عمده ترین و مهم ترین نیروی محرک در مسیر ترقی و تعالی یک جامعه است (سرشتی و همکاران، ۱۳۸۹). اهمیت تحقیقات تا بدان جاست که شاخص هایی چون میزان سرمایه گذاری ملی در تحقیقات، نسبت تعداد محقق به جمعیت، تعداد و مقالات چاپ شده و یژگی هایی از این ملاک دست از ملاک های مهم یسرفت محسوب می شوند (صدیق و همکاران، ۲۰۰۴). دانشگاه ها با در اختیار داشتن بیشترین ظرفیت های فکری و معنوی، مهمترین محل تولید علم محسوب شده و از این رو سامان دهی به تحقیقات دانشگاهی از مهم ترین عوامل پیشرفت همه جانبه جامعه است (ابراهیم زاده و ناصریان، ۱۳۹۵). جوامع پیشرفته موقعیت خود را بیش از هر چیز مرحون گسترش تعمیق و بالندگی تحقیقات می دانند نگاهی به آمار تولید علم در دنیا نیز نشان می دهد که هفت کشور اول صنعتی در جهان همان هفت کشور اول تولید علم هستند و شکاف اصلی بین کشورهای پیشرفته و عقب مانده ریشه در تفاوت زمینه ها و بسترهای تحقیقاتی آنها دارد (کریمیان، ۱۳۹۰)؛ توسعه زاده بارقه ی ناگهانی یک فرد یا اندیشه نبوده بلکه فرآیندی است طولانی مدت که در نتیجه تحقیق و بهره گیری صحیح از علوم و فناوری و سرانجام می رسد (بدری زاده، ۱۳۸۸)، از این گذشته طی سالهای اخیر توجه خیلی زیاد محققین به چرخه ها چرخه های سیاست علم به معنی همکاری های تحقیقاتی معطوف شده که یک نیاز مکانیزم راهبردی برای تولید و انتشار دانش در علوم و فناوری است (صافی، ۱۳۸۰) و هدف آن بهبود

رابطه بین علم و صنعت است. پژوهش های مختلفی که تاکنون صورت گرفته است، همواره در تلاش هستند که با استفاده از علم و دانش آنها اختصاص دادن منابع لازم به آنها و با انجام تحقیقات بنیادی و کاربردی و توسعه دانش و فناوری برتر و پیشرفته تر را توسعه بیشتری دهند تا بتوانند که حرکتی دانش محور و برگرفته از ارزش افزوده بر پایه علم و فناوری انجام دهند بر این اساس افزایش فعالیت ها و کارهای پژوهشی در پژوهشگاه ها خودکفایی و استقلال را برای کشور می تواند به ارمغان داشته باشد (فضل الهی، ۱۳۹۵). تحلیلگران حوزه های مختلف اعتقاد دارند که با وجود برخورداری کشور از ظرفیت ها توانایی ها استعدادها و سرمایه های فکری ارزشمند زمینه ها و بسترهای لازم برای یک رشد و جهش علمی عظیم آماده است ولی هم اکنون بیشتر از هر زمان دیگری این سوال مطرح می شود که به چه دلیل نقش تحقیقات در پژوهشگاه ها و دانشگاه ها از رشد و پیشرفت کافی برخوردار نیست. یکی از مهمترین گام ها در این زمینه سامان بخشیدن به موضوع پژوهش دستیابی به درک درستی از توانمندی های امکانات موجود و نیز پی بردن به نقاط ضعف و قوت و ضعف برنامه های تحقیقاتی است. در جامعه ما مسئولین و مدیران در بخش های مختلف اقتصادی، اجتماعی و سیاسی به دنبال رفع آنی مشکلات بوده و به تحقیقات دقیق و موثری که بتواند با موشکافی و تجزیه و تحلیل عوامل مختلف راه کارهای مناسبی را ارائه دهد، کمتر توجه دارند (عزیزی، ۱۳۷۴)، در حالی که با به کار گرفتن نتایج تحقیقات و پژوهش های مناسب به عنوان مشعلی در جهت روشن نمودن مسیر رشد و پیشرفت جامعه و نظام آموزشی موجود زمینه رشد و بالندگی افراد را فراهم نمود. نتایج به دست آمده از تحقیقات مختلف نشان می دهد که هنوز انجام تحقیق و پژوهش در جامعه دانشگاهی جایگاه واقعی خود را پیدا نکرده است و مشکلات و موانع فراوانی در این راه وجود دارد (قنادی و حیدری، ۱۳۹۵).

دانشگاه فرهنگیان به عنوان دانشگاهی ماموریت گرا یکی از سنگین ترین رسالت های دانشگاهی را در قبال آموزش و توانمند سازی نیروی مورد نیاز آموزش و پرورش به عهده دارد و توجه به ابعاد مختلف رشد و پرورش دانشجویان و اساتید این دانشگاه عامل موثری در این روند می باشد. توسعه و پیشرفت در این دانشگاه با اتکا به نتایج تحقیقات امکانپذیر است، زیرا ایجاد تغییرات و اصلاحات در این نهاد مستلزم برنامه ریزی دقیق و علمی و اتخاذ تصمیمات منطقی و معقول است (زیاری، ۱۳۹۵)، با این حال در دانشگاه فرهنگیان به دلیل قدمت کوتاه آن در قالب نظام دانشگاهی پژوهش های اندکی انجام شده است و بر این اساس پژوهش حاضر در صدد است تا مهم ترین عوامل کاهش انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان و اساتید دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان را مورد بررسی و شناسایی قرار دهد.

عدم وجود شبکه اطلاع رسانی در دانشگاه و همچنین عواملی از این قبیل اطلاع رسانی برای شرکت در همایش ها فقدان دسترسی به بانک های اطلاعاتی و سایت های معتبر علمی پژوهشی دنیا یکی دیگر از عوامل کاهش انگیزه پژوهشی به شمار می رود (عبادی، ۱۳۸۲). همچنین در این زمینه فراهم نبودن جو علمی تحقیقاتی و کمبود

سازمان‌ها و مراکز پژوهش منطقه‌ای کمبود کتابخانه‌ها و مجلات پژوهشی و عدم تبلیغات لازم در این زمینه باعث کاهش تمایل دبیران به فعالیت‌های پژوهشی می‌شود (رضوی و قدمی، ۱۳۸۵).

سبزواری و همکارانش (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی دیدگاه‌های اعضای هیات علمی دانشگاه کرمان پرداخته و مهم‌ترین مشکلات پژوهش را معرفی نمودند. همچنین بدری زاده و همکارانش (۱۳۸۸) عوامل مؤثر بر افزایش روحیه پژوهش در اساتید دانشگاه علوم پزشکی استان لرستان را مورد مطالعه قرار دادند. در تحقیق دیگری، اسماعیلی (۱۳۸۳) به بررسی روش‌های پرورش روحیه مطالعه در دانشجویان دوره متوسطه آذربایجان شرقی پرداخته و جنبه‌های مختلف و مؤثر بر داشتن روحیه پژوهشگری را در بین دانشجویان را معرفی نمود. بررسی موانع و مشکلات مشارکت دانشجویان دوره متوسطه در فعالیت‌های تحقیقاتی و ارائه راهکارهای علمی نیز در تحقیق دیگری توسط صدیق و همکاران (۲۰۰۴) مورد ارزیابی قرار گرفت.

در پژوهش دیگری حسینی و جاهد (۱۳۹۱)، و کریمیان و همکارانش (۱۳۹۰)، وجود موانع فردی را مهم‌ترین موانع پیش روی پژوهشگران مطرح نموده‌اند قاضی نوری و همکارانش در پژوهشی درباره حمایت شغلی از پژوهشگران آزاد عنوان نمودند که مشکلاتی همچون عدم استفاده از بیمه بیکاری و بازنشستگی فقدان امنیت شغلی و درآمد ناکافی به عنوان مهمترین عوامل تاثیرگذار بر روند پژوهش هستند.

در پژوهش عنبری و جدیدی (۱۳۹۱)، تحت عنوان "مقایسه‌ی دیدگاه دانشجویان محقق و غیر محقق در مورد موانع انجام فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه علوم پزشکی اراک" نتایج نشان داد که بالاترین میانگین نمره به موانع از دیدگاه دانشجویان به کمبود دستیاران پژوهشی دوره دیده، عدم استفاده از نتایج تحقیق در جامعه، ضعف دانشجویان در آشنایی با کتابخانه‌ی دیجیتال اختصاص یافت. با توجه به پیشینه‌ی تحقیق و نتایج انجام پژوهش در این زمینه، تعیین دیدگاه دانش پژوهان، محققین، متخصصین و نخبگان جوان جامعه، گامی در جهت تعیین اولویت در حل موانع پیش روی تحقیق و فرهنگسازی و نهادینه کردن آن و رسیدن به اهداف عالی‌ی پژوهش در دانشگاه علوم پزشکی گلستان به طور خاص و رسیدن به ایران توسعه یافته در سال ۱۴۰۴ برداشت. نتایج تحقیق مظلومی و همکاران (۱۳۹۲) تحت عنوان "بررسی دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در خصوص موانع انجام فعالیت‌های پژوهشی در حین آموزش در دانشگاه" نشان داد که میانگین نمره‌ی موانع شخصی ۹۴ / ۶۷ درصد از نمره‌ی کامل و موانع سازمانی ۶۱ / ۶۸ درصد از نمره‌ی کامل بود. موانع شخصی زنان بیشتر از مردان و دانشجویان شرکت کننده در کارگاه‌های روش تحقیق بالاتر بود.

کریمیان و همکارانش (۱۳۹۰)، موانع مؤثر بر تحقیق دانشگاهی را از دیدگاه اعضای هیات علمی مورد بررسی قرار داده و چهار حیطه مانع فرهنگی اجتماعی سیاسی آموزشی و راهبردها و سیاست‌های کلان را مطرح نمودند.

حسینی و جاهد (۱۳۹۱)، بررسی موانع اجتماعی فرهنگی اقتصادی سازمانی و آموزشی پرداخته و این موانع را مورد تاکید قرار دادند.

در پژوهش کریمیان و همکاران (۱۳۹۱) تحت عنوان "بررسی وضعیت زمینه ای مؤثر بر فعالیت های پژوهشی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز از دیدگاه اعضای هیأت علمی" نتایج نشان داد اعضای هیأت علمی وجود موانع آموزشی، فرهنگی اجتماعی، سیاسی و راهبردی را در دانشگاه تأیید کردند.

در بین منابع خارجی نیز تحقیقات گسترده ای به عمل آمده است که عموماً مسائل و مشکلات موجود در حوزه پژوهش را از زاویه دید بومی و منطقه ای مورد مطالعه قرار داده اند.

السن^۱ (۲۰۰۸)، پنج گروه مختلف از عوامل را از جمله عوامل انسانی و سازمانی روش شناختی ارتباطی و اجتماعی مورد بررسی قرار داد. وندیک بلک^۲ (۲۰۱۰)، عواملی همچون عوامل فرهنگی کمبود امکانات اقتصادی و مالی عوامل اجرایی و اداری را مهمترین عوامل موجود در مسیر انجام پژوهش ها می داند او همچنین عامل مهم در عدم انجام پژوهش به وسیله معلمان را عدم آگاهی نگرانی معلمان از عدم تسلط و توانایی در امور پژوهشی و پایین بودن اعتماد به نفس آنان می داند تهای پژوهشی او نشان می دهد که ۸۲ درصد از دل ایرانی که پژوهش انجام نمی دادند کمبود زمان را به عنوان عامل محدود کننده بیان نموده اند.

در سال ۲۰۱۳ رونالد^۳ در پژوهش خود به بررسی مشکلات طرح مسئله پژوهش پایان نامه ها پرداخت وی در پژوهش خود به این نتیجه رسید که در همه تحقیقات موضوع ها نیاز به بیان مسئله پژوهش بر اساس ادبیات علمی دارند و این موضوع به عنوان یک مشکل تحقیقاتی در بیشتر پاسخ ها به چشم می خورد. تلاش در جهت نهادینه کردن فعالیت های پژوهشی در جهت کمک به توسعه پایدار کشورمان با توجه به سند چشم انداز بلند مدت توسعه کشورمان، راهی جز مسیر آموزش و پرورش ندارد و دانشگاه فرهنگیان به عنوان بستر فراهم کننده معلمان شایسته و در طراز نظام جمهوری اسلامی نقشی تعیین کننده دارد؛ از طرفی دیگر هر گونه تصمیم گیری در دنیای امروز نیاز بی چون و چرا به تحقیق و پژوهش دارد و از آنجائیکه موضوع این پژوهش جزء طرح ها و اولویت های پژوهشی دانشگاه فرهنگیان می باشد (رمضانی و همکاران، ۱۳۹۵) و تا کنون چنین پژوهشی در سطح استان انجام نشده است، ضرورت انجام این پژوهش بیشتر نمایان می شود. بر این اساس، هدف کلی این تحقیق بررسی مهم ترین عوامل مؤثر بر انجام پژوهش از دیدگاه دانشجویان فرهنگیان استان خوزستان می باشد.

روش

این نوع پژوهش از لحاظ هدف کاربردی و با توجه به نوع سؤال های تدوین شده از نوع توصیفی (تحلیل عامل اکتشافی) بود. جامعه آماری این پژوهش عبارتند از کلیه دانشجویانی که در دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان در سال تحصیلی ۹۶-۱۳۹۵ به امر تحصیل و تدریس مشغول بودند، نمونه ۲۲۰ نفری از دانشجویان پیوسته دوره کارشناسی با عنایت به جدول مورگان و کرجسی و به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شد

^۱ Elsen

^۲ Wendy Black

^۳ Ronald

در این پژوهش برای گردآوری داده ها و اطلاعات مورد نیاز تحقیق، از ابزارهای زیر استفاده شده است: پرسشنامه محقق ساخته عوامل کاهش انگیزه انجام پژوهش از دیدگاه دانشجویان و اساتید دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان: این مقیاس محقق ساخته، شامل ۳۵ ماده و برای شناسایی عوامل کاهش انگیزه فعالیت پژوهشی در دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان تهیه شده است. ابتدا با مطالعه نتایج تجربیات و تحقیقات گذشته و اطلاعات موجود در زمینه بررسی عوامل کاهش انگیزه فعالیت پژوهشی از دیدگاه دانشجویان فرهنگیان استان خوزستان، ابزارهایی در این زمینه جمع آوری شد. سپس بر اساس اطلاعات اولیه بدست آمده و موارد به کار رفته در ابزارهای مختلف، پرسشنامه ۳۵ ماده ای طراحی و بر روی یک نمونه ۱۸۰ نفری از دانشجویان اجرا گردید. بر مبنای پاسخ های دریافت شده از سوی دانشجویان و بررسی های لازم از سوی پژوهشگر و استاد ناظر طرح، ابزار نهایی ویرایش و جهت اجرا بر روی نمونه اصلی آماده گردید. نمره گذاری این پرسشنامه در طیف لیکرت ۵ درجه ای از کاملاً مخالفم (۱) تا کاملاً موافقم (۵) اندازه گیری می شود.

برای بررسی روایی این پرسشنامه از روایی محتوا استفاده شد که نظر اساتید و دانشجویان جمع آوری شد. پس از توزیع پرسشنامه اولیه بین این افراد، از آنها خواسته شد ضمن پاسخگویی به سوال ها، نظرات خود نسبت به واضح و روشن بودن عبارت ها را ذکر نمایند، که پس از بررسی نظرات آن ها سوال های نامانوس حذف گردید و هم-چنین ماده هایی افزوده شد؛ در نهایت نتایج حاکی از تأیید جنبه های مختلف پرسشنامه از سوی متخصصان این حوزه بود.

در پژوهش حاضر برای محاسبه پایایی پرسشنامه ی فوق از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که نتایج در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱. نتایج محاسبه آلفای کرونباخ

عامل	تعداد سوال	ضریب آلفای کرونباخ
عامل اول	۱۰	۰/۸۰
عامل دوم	۷	۰/۸۱
عامل سوم	۷	۰/۷۸
عامل چهارم	۶	۰/۷۹
عامل پنجم	۵	۰/۸۳
کل	۳۵	۰/۸۱

همانگونه که در جدول بالا مشاهده می شود، ضریب پایایی هر پنج بعد عامل پرسشنامه و کل آن در سطح بسیار مطلوبی می باشد که نشان از قابلیت اطمینان بالای این پرسشنامه است. در نهایت پس از اطمینان از پایایی و روایی، پرسشنامه ها در بین جامعه آماری توزیع شدند.

یافته ها

پس از بررسی وضعیت جمعیت‌شناختی نمونه آماری مورد مطالعه، در این بخش به نحوه پاسخ‌گویی افراد نمونه آماری به گویه‌های پرسشنامه، در قالب دسته‌بندی شده عوامل پژوهش حاضر پرداخته می‌شود. جدول شماره ۲، وضعیت پاسخ‌های افراد نمونه آماری به گویه‌های پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۲. جدول توزیع فراوانی پاسخ‌های افراد نمونه آماری به گویه‌های پرسشنامه

ردیف	گویه	میانگین	انحراف استاندارد
۱	نا تمام ماندن گزارش‌های تحقیق قبلی و عدم توجه به آنها	۳/۶۷	۱/۲۴
۲	مشغولیت‌های جانبی دانشجویان و غرق شدن در فضای مجازی	۳/۴۹	۱/۲۰
۳	عدم تسلط کافی به تبیین، تشریح و پردازش مسئله تحقیق	۲/۹۸	۱/۱۱
۴	پوشیده بودن اهمیت پژوهش و تحقیق در بین دانشجویان	۳/۳۴	۱/۲۱
۵	عدم به‌کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات دانشگاه در تغییر وضعیت دانشجویان	۴/۲۵	۱/۳۶
۶	بی‌تفاوتی و کم‌رنگ شدن روحیه مسئله‌یابی در بین دانشجویان	۴/۱۲	۱/۳۰
۷	شناخت ناکافی مدیران دانشگاه از مشکلات مربوط به تحقیق	۳/۸۹	۱/۲۷
۸	مشکل بودن ارتباطات نزدیک علمی با مراکز پژوهشی در خارج از دانشگاه	۳/۱۲	۱/۱۹
۹	عدم اعتقاد به مفید بودن پژوهش‌های دانشجویی	۴/۳۹	۳۲/۱
۱۰	استقبال نکردن مدیران دانشگاه از نتایج طرح‌های تحقیقاتی دانشجویی	۳/۴۵	۱/۱۸
۱۱	آگاه نبودن از نحوه اجرای طرح	۴/۰۷	۱/۲۹
۱۲	عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی در جامعه دانشجویی	۴/۱۷	۱/۲۸
۱۳	نبود روابط دلسوزانه و یاری‌دهنده از سوی اساتید و کارکنان به دانشجویان	۴/۱۲	۱/۲۱
۱۴	عدم توانایی در شناخت عرصه‌های قابل تحقیق	۳/۹۴	۱/۱۷
۱۵	عدم تسلط کافی در مقاله‌نویسی و تهیه پوستر	۴/۲۳	۱/۲۶
۱۶	نامناسب بودن نظام انگیزش، تشویق و حمایت از تحقیقات دانشجویی از سوی مدیران	۳/۷۵	۱/۱۷
۱۷	نامشخص بودن مراجع کمک‌کننده به دانشجویان در اجرای فعالیت‌های پژوهشی	۲/۸۹	۱/۰۱
۱۸	عدم حمایت مالی در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های پژوهشی	۳/۴۵	۱/۲۲
۱۹	اطلاع‌رسانی ناکافی در خصوص منابع، امکانات و مقررات اداری تحقیقات	۴/۱۹	۱/۲۹
۲۰	کم توجهی به خلاقیت‌های دانشجویان و محققین	۳/۸۷	۱/۱۲
۲۱	تکرار پژوهش‌های مشابه به علت عدم سازماندهی و اطلاع‌رسانی نامناسب	۳/۵۶	۱/۱۱
۲۲	نداشتن انگیزه کافی در بین دانشجویان برای انجام تحقیق	۳/۵۱	۱/۱۵
۲۳	اعمال نظر شخصی و سلیقه‌ای در تصویب و انتخاب طرح‌ها و مقالات دانشجویی	۲/۸۵	۰/۹۷
۲۴	عدم موفقیت در به نتیجه رساندن پژوهش‌های قبلی	۳/۶۲	۱/۲۶
۲۵	ضعف دانش و تخصص کافی در استفاده از کامپیوتر	۱/۹۲	۰/۹۱
۲۶	عدم وجود بانک‌های اطلاعاتی مفید در دانشگاه	۳/۹۸	۱/۰۷
۲۷	عدم تسلط کافی به روش‌های تحقیق، آزمون‌های آماری و تهیه پرسشنامه	۴/۲۲	۱/۳۱

۲۸	ضعف کار گروهی در بین دانشجویان	۳/۴۴	۱/۱۲
۲۹	نبود آمار دقیق و به‌هنگام در دانشگاه	۳/۷۸	۱/۳۲
۳۰	نداشتن دانش و تخصص اولیه در نظریه های علمی رشته خودم	۴/۱۱	۱/۳۱
۳۱	نداشتن دانش و تخصص اولیه در حوزه مسائل تربیتی	۳/۳۶	۱/۱۵
۳۲	نداشتن دانش کافی در حوزه نگارش و ادبیات فارسی	۳/۵۱	۱/۱۶
۳۳	کمبود امکانات سخت‌افزار و نرم‌افزار رایانه‌ای و آزمایشگاهی مناسب	۴/۲۲	۱/۳۲
۳۴	پیچیده بودن مراحل اجرای پژوهش و تحقیق	۳/۴۴	۱/۱۴
۳۵	عدم تسلط کافی به زبان خارجی	۳/۷۸	۱/۱۶

همانگونه که ملاحظه می‌شود، در بررسی پاسخ‌های مرتبط با گویه‌های پرسشنامه، گویه "۹" (عدم اعتقاد به مفید بودن پژوهش‌های دانشجویی) با میانگین پاسخ ۴/۳۷، در رده اول مهم‌ترین آیت‌م موردنظر قرار گرفته است و در رده انتهایی، گویه "۲۵" (ضعف دانش و تخصص کافی در استفاده از کامپیوتر) با میانگین پاسخ ۱/۸۵، قرار دارد.

یافته‌های استنباطی این پژوهش شامل مراحل مختلف انجام تحلیل عاملی اکتشافی و آزمون‌های وابسته به آن است که زیر ارائه شده است. به‌منظور تحلیل عوامل عوامل کاهش انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان یکی از روش‌های آماری برای تجزیه و تحلیل اطلاعات موجود در مجموعه داده‌ها، روش تجزیه عامل‌ها یا تحلیل عاملی است. عمده‌ترین هدف استفاده از تحلیل عاملی، کاهش حجم داده‌ها و تعیین مهم‌ترین متغیرهای مؤثر در شکل‌گیری پدیده‌هاست.

تحلیل عاملی از جمله روش‌های چندمتغیره است که در آن، متغیرهای مستقل و وابسته مطرح نیست. زیرا این روش جزء تکنیک‌های هم‌وابسته محسوب می‌گردد و کلیه متغیرها نسبت به هم وابسته‌اند. تحلیل عاملی تکنیکی است که کاهش تعداد زیادی از متغیرهای وابسته به هم را به صورت تعداد کوچکتری از ابعاد (عامل) پنهان یا مکنون، امکان‌پذیر می‌سازد، به طوری که در آن کمترین میزان گم‌شدن اطلاعات وجود داشته باشد و هدف اصلی آن خلاصه کردن داده‌ها به گونه‌ای است که داده‌هایی که به هم قرابت و نزدیکی دارند، بر عامل یکسانی قرار گیرند. این روش به بررسی همبستگی درونی تعداد زیادی از متغیرها می‌پردازد و در نهایت آن‌ها را در قالب عامل‌های محدودی دسته‌بندی و تبیین می‌کند. بنابراین ارزش تحلیل عاملی این است که طرح سازمانی مفیدی به دست می‌دهد که می‌توان آن را برای تفسیر انبوهی از رفتار با بیشترین صرفه‌جویی در سازه‌های تبیین‌کننده، به کار برد. به منظور بررسی مهم‌ترین عوامل و آیت‌م‌های مؤثر به عنوان عوامل کاهش انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان مراحل زیر انجام شد.

در مرحله اول پس از انجام مطالعه و بررسی پیشینه پژوهش و همچنین کمک گرفتن از نظریات تعدادی از اساتید و دانشجویان و کارشناسان حوزه پژوهش لیستی ۵۶ ماده‌ای از کلیه عواملی که مانع انجام پژوهش در بین دانشجویان می‌شوند، تهیه شد و روی هر یک از ماده‌های استخراج بررسی‌های لازم صورت گرفت که در نهایت با حذف ماده‌های تکراری و ماده‌هایی که همپوشانی داشتند، ۴۴ ماده برای نظرخواهی از اساتید انتخاب شد.

در مرحله دوم با نظرخواهی از ۵ نفر از متخصصان حوزه علوم تربیتی و روانشناسی در دانشگاه فرهنگیان و سایر دانشگاه ها و انجام ویرایش روی لیست آیتم های استخراج شده، تعداد ۴ آیتم که مناسب تشخیص داده نشد حذف شد؛ در این مرحله با نظر متخصصان تعداد ۲ آیتم اضافه شد و مجموعه آیتم ها به ۴۲ آیتم رسید.

این مقیاس ۴۲ ماده‌ای در طی یک مطالعه مقدماتی در اختیار ۵۰ نفر از دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان قرار گرفت تا آن را به دقت مورد ارزیابی قرار داده و ماده‌های نامرتبط، نامناسب، تکراری یا مبهم را شناسایی کنند. بازخورد دانش‌آموزان نسبت به ماده‌های مقیاس و از سویی بازنگری مجدد پژوهشگر و استاد راهنما دلالت بر این داشت که با توجه به تحلیل عاملی اولیه و حذف سؤالاتی که از ضرایب پایین برخوردار بوده‌اند. این مقیاس در ۳۵ سؤال تهیه و تنظیم شد.

در مرحله آخر آیتم پول نهایی ساخته شده به کمک یک نفر از اساتید رشته ادبیات مورد بازبینی و بررسی ساختار دستوری و نگارشی قرار گرفت و در نهایت پرسش نامه ای با ۳۵ آیتم با طیف لیکرت در ۵ گزینه کاملاً موافقم، موافقم، نظری ندارم، مخالفم و کاملاً مخالفم ساخته شد.

مراحل تنظیم پرسش‌نامه شامل:

مطالعه منابع از جمله کتب، مقالات و اسناد، تحقیقات تجربه شده مرتبط با موضوع.

تهیه فرم پیش‌نویس پرسشنامه با استفاده از طیف پنج درجه‌ای لیکرت.

اصلاح فرم پیش‌نویس پس از مشورت با متخصصان.

اجرای آزمایشی روی چهل نفر از شرکت کنندگان برای محاسبه روایی و پایایی پرسش‌نامه.

تهیه پرسش‌نامه نهایی (۴۲ گویه‌ای برای تحلیل عوامل).

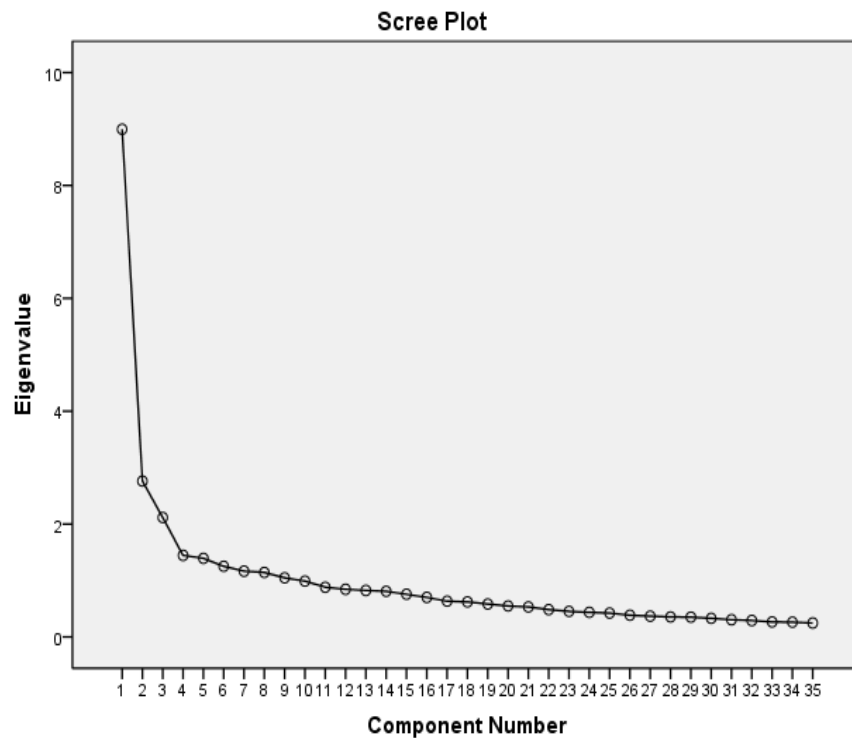
اجرای پرسشنامه (توزیع، جمع‌آوری و تحلیل آن)

تهیه و روی نمونه اصلی به تعداد ۲۰۰ نفر دانشجوی دانشگاه فرهنگیان اجرا شد.

پس از بررسی پاسخ‌های داده شده در وهله نخست تحلیل عاملی با استفاده از نمودار سنگریزه، تعداد عامل‌های

برجسته موجود در ساختار عاملی تحلیل عوامل، علل کاهش انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه

فرهنگیان استان خوزستان شناسایی شدند (نمودار ۱).

نمودار ۱. نمودار سنگریزه تحلیل عاملی ماده های تحلیل عوامل علل کاهش انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان

همان طور که در نمودار ۱ مشاهده می شود، شیب نمودار از عامل پنجم به بعد تخت می شود. پس تحلیل عاملی بر اساس پنج عامل پیش فرض صورت گرفت و بر اساس تحلیل مؤلفه های اصلی و چرخش واریماکس عوامل و ماده های آن ها شناسایی شد که نتایج ماتریس چرخش یافته آن در جدول ۳ آمده است. سپس به منظور اطمینان از انسجام درونی متغیرها و کفایت تعداد آن ها برای آزمون تحلیل عاملی، از آزمون KMO و بارتلت^۱ استفاده می شود. نتایج نشان می دهد که مقدار آماره KMO ۰/۸۱۶، بوده و آماره بارتلت ۱۶۳۱۹/۰۹۷ با سطح معنی داری ۰/۰۰۰، بنابراین متغیرها برای تحلیل عاملی مناسبند. برای انجام تحلیل عاملی مدل های مختلفی وجود دارد، که با توجه به این که در این تحقیق هدف تحلیل عاملی، تلخیص متغیرها و دستیابی به تعداد محدودی عامل برای اهداف پیش بینی می باشد، از روش تحلیل مؤلفه های اصلی برای استخراج عامل ها استفاده می شود. برای تعیین تعداد عامل ها، به دلیل این که تعداد متغیرها بین ۱۰ تا ۲۰ می باشد، معیار مقدار ویژه معیار قابل اعتمادی به نظر می رسد. اگر تعداد متغیرها کمتر از ۲۰ باشد، ممکن است به دلیل کوچک بودن مقدار ویژه حتی یک عامل هم استخراج نشود و اگر تعداد متغیرها بالای ۵۰ باشد، در این صورت عوامل زیادی استخراج می شود که غیر معمول است. بنابراین، برای تعیین تعداد عامل ها، از روش کیسر استفاده شده و عامل هایی که مقدار ویژه آن ها به طور قابل ملاحظه ای

^۱-Kaiser-Meyer - Olkin and Bartlett Test Of Sphericity

بزرگتر از ۱ باشد، انتخاب می‌گردند. مقدار ویژه برای هر عامل، نشان‌دهنده سهم آن عامل از کل واریانس متغیرها می‌باشد و هر چه مقدار ویژه بزرگتر باشد، بیانگر اهمیت و تأثیر بیشتر آن عامل است.

بر اساس نتایج حاصل از تحلیل عاملی، پنج عامل که قابلیت تبیین بخشی از واریانس کل متغیرها را دارند، استخراج شد و پس از چرخش عاملی عامل‌های استخراج شده به شیوه وریماکس ۱، مشخص شد که این پنج عامل در مجموع ۶۲/۸۷ درصد از تغییرات متغیر عوامل کاهش‌انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان را پیش‌بینی می‌نماید (جدول ۳).

جدول ۳. عوامل استخراج شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد تراکمی

ردیف	عامل‌ها	تعداد سؤالات	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تراکمی
۱	عوامل اداری	۱۰	۹/۰۱	۳۱/۱۹	۳۱/۱۹
۲	عوامل امکاناتی محیطی	۷	۳/۱۲	۹/۶۱	۴۰/۰۸
۳	عوامل فنی	۷	۲/۲۸	۸/۳۲	۴۹/۱۲
۴	عوامل علمی	۶	۲/۰۵	۷/۸۱	۵۷/۸۳
۵	عوامل فردی	۵	۱/۸۹	۵/۰۴	۶۲/۸۷

سپس برای شناسایی متغیرهای مربوط به هر عامل و نیز به منظور تفسیر پذیرتر نمودن عامل‌ها، از ماتریس مربوط به بار عاملی متغیرها استفاده می‌کنیم. در ماتریس به دست آمده هر متغیری که بار بیشتری بر یک عامل داشته باشد به آن تعلق می‌گیرد و متغیرهایی که بار عاملی بیشتر از ۰/۴ داشته‌اند، سطح معنی‌داری بسیار قابل قبولی با عامل مربوطه دارند. بر اساس یافته‌های تحقیق جدول (۴) حاصل شده است.

بررسی متغیرهای مربوط به عامل اول، نشان می‌دهند که این متغیرها مربوط به موضوعات مدیریتی و تسلط بر شرایط و قانون‌مداری و نظم در این زمینه است، بنابراین این عامل با عنوان عوامل اداری نام‌گذاری شد. بررسی متغیرهای مربوط به عامل دوم، نشان می‌دهند که این متغیرها مربوط به عوامل و امکانات محیطی و فضای مناسب انجام کار است، بنابراین این عامل با عنوان عوامل امکانات محیطی نام‌گذاری شد. بررسی متغیرهای مربوط به عامل سوم، نشان می‌دهند که این متغیرها مربوط به مسائل و موضوعات علمی و تخصصی در حوزه پژوهش است، بنابراین این عامل نیز به عنوان عوامل علمی نام‌گذاری شد. بررسی متغیرهای مربوط به عامل چهارم، نشان می‌دهند که این متغیرها مربوط به عوامل فنی و تخصصی پژوهش است، بنابراین این عامل نیز عوامل فنی نام‌گذاری شد. بررسی متغیرهای مربوط به عامل پنجم نیز نشان می‌دهد که این متغیرها مربوط به موضوعات اختصاصی و فردی است، بنابراین این عامل را عوامل فردی نام‌گذاری نمودیم.

جدول ۴. ماتریس عاملی چرخش یافته مقیاس تحلیل عوامل علل کاهش‌انگیزه پژوهشی از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان

نام عامل	گویه	ضرایب عاملی
۱. عوامل اداری	نامناسب بودن نظام انگیزش، تشویق و حمایت از تحقیقات دانشجویی از سوی	۰/۸۰۵

مدیران		
۰/۷۸۷	شناخت ناکافی مدیران دانشگاه از مشکلات مربوط به تحقیق	10 ماده
۰/۶۳۴	نبود روابط دلسوزانه و باری دهنده از سوی اساتید و کارکنان به دانشجویان	
۰/۵۶۳	تکرار پژوهش‌های مشابه به علت عدم سازماندهی و اطلاع‌رسانی نامناسب	
۰/۵۴۷	استقبال نکردن مدیران دانشگاه از نتایج طرح‌های تحقیقاتی دانشجویی	
۰/۵۳۰	کم توجهی به خلاقیت‌های دانشجویان و محققین	
۰/۵۲۳	نامشخص بودن مراجع کمک‌کننده به دانشجویان در اجرای فعالیت‌های پژوهشی	
۰/۵۱۶	اطلاع‌رسانی ناکافی در خصوص منابع، امکانات و مقررات اداری تحقیقات	
۰/۵۰۸	عدم به‌کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات دانشگاه در تغییر وضعیت دانشجویان	
۰/۵۰۶	اعمال نظر شخصی و سلیقه‌ای در تصویب و انتخاب طرح‌ها و مقالات دانشجویی	
۰/۷۲۴	عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی در جامعه دانشجویی	
۰/۶۹۷	بی‌تفاوتی و کم‌رنگ شدن روحیه مسئله‌یابی در بین دانشجویان	
۰/۶۰۷	پوشیده بودن اهمیت پژوهش و تحقیق در بین دانشجویان	۲. عوامل امکانات محیطی
۰/۵۷۷	نبود آمار دقیق و به‌هنگام در دانشگاه	۷ ماده
۰/۵۶۱	عدم حمایت مالی در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های پژوهشی	
۰/۵۴۲	عدم وجود بانک‌های اطلاعاتی مفید در دانشگاه	
۰/۵۱۴	کمبود امکانات سخت‌افزار و نرم‌افزار رایانه‌ای و آزمایشگاهی مناسب	
۰/۷۱۲	آگاه نبودن از نحوه اجرای فعالیت‌های پژوهشی	
۰/۶۹۱	عدم تسلط کافی به تبیین، تشریح و پردازش مسئله تحقیق	
۰/۶۷۰	نا تمام ماندن گزارش‌های تحقیق قبلی و عدم توجه به آنها	۳. عوامل فنی
۰/۶۲۲	عدم تسلط کافی در مقاله‌نویسی و تهیه پوستر	۷ ماده
۰/۵۸۸	عدم توانایی در شناخت عرصه‌های قابل تحقیق	
۰/۵۳۱	مشکل بودن ارتباطات نزدیک علمی با مراکز پژوهشی در خارج از دانشگاه	
۰/۵۱۱	پیچیده بودن مراحل اجرای پژوهش و تحقیق	
۰/۷۲۴	ناکافی بودن مهارت‌های پژوهشی	
۰/۶۹۱	نداشتن دانش و تخصص اولیه در حوزه مسائل تربیتی	
۰/۶۸۸	نداشتن دانش کافی در حوزه نگارش و ادبیات فارسی	۴. عوامل علمی
۰/۶۴۲	عدم تسلط کافی به روش‌های تحقیق، آزمون‌های آماری و تهیه پرسشنامه	۶ ماده
۰/۵۹۴	ضعف دانش و تخصص کافی در استفاده از کامپیوتر	
۰/۵۶۱	نداشتن دانش و تخصص اولیه در نظریه‌های علمی رشته خود	
۰/۷۶۳	مشغولیت‌های جانبی دانشجویان و غرق شدن در فضای مجازی	
۰/۶۶۸	نداشتن انگیزه کافی در بین دانشجویان برای انجام تحقیق	۵. عوامل فردی
۰/۶۲۱	ضعف کار گروهی در بین دانشجویان	۵ ماده
۰/۵۹۲	عدم اعتقاد به مفید بودن پژوهش‌های دانشجویی	

بحث و نتیجه گیری

بر اساس نمودار سنگریزه (اسکری) ماده های تحلیل عوامل تحقیق نشان داد که پاسخ دهندگان پنج عامل، عوامل اداری، عوامل امکانات محیطی، عوامل فنی، عوامل علمی و عوامل فردی را عوامل کاهش انگیزه پژوهش از دیدگاه دانشجویان دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان معرفی کردند.

عامل اول (عوامل اداری) دارای ۱۰ ماده بوده است؛ عامل دوم (عوامل امکانات محیطی) دارای ۷ ماده؛ عامل سوم (عوامل فنی) دارای ۷ ماده؛ عامل چهارم (عوامل علمی) دارای ۵ ماده و عامل پنجم (عوامل فردی) دارای ۶ ماده بوده است. نتایج این تحقیق کم و بیش با نتایج تحقیقات قاسمی (۱۳۹۴)، مجمد زاده و همکاران (۱۳۹۱)، نوروزی (۱۳۹۴)، سرشتی، کاظمیان و دریس (۱۳۹۱)، کریمی، صباغیان و لطفی (۱۳۹۳)، رضاییان، اسدپور و هداوی (۱۳۹۴)، ارشدی و همکاران (۱۳۹۵)، وحدتی، مظلومی، سلیمی و اقبال (۱۳۹۵) و آبرامو^۱ هم خوانی دارد. سرشتی، کاظمیان و دریس (۱۳۹۱) نشان دادند که عوامل سازمانی و اداری، شخصی، اجتماعی و اقتصادی و مالی به ترتیب مهمترین عوامل بازدارنده پژوهش در دانشگاه شهرکرد هستند؛ قاسمی (۱۳۹۴)، در تحقیق دیگری نشان داد که مهمترین عوامل پژوهشی دانشجویان مسائل مالی و اقتصادی است و دانشجویان برای پرداخت هزینه های مالی دچار مشکل می شوند و وندیگ بلک^۲ (۲۰۱۰)، موانع امکانات محیطی، موانع اجتماعی- فرهنگی، موانع علمی و موانع اجرایی و اداری را به عنوان مهمترین موانع انجام پژوهش به دست آورد.

تبیین یافته های تحقیق: عامل اول : عوامل اداری

اولین و مهمترین مانع پژوهشی از دیدگاه دانشجویان، در این پژوهش عوامل پژوهش از دیدگاه دانشجویان ارزیابی گردید که ۱۰ ماده را به خود اختصاص داده است. مقدار ویژه آن ۹/۰۱، درصد واریانس ۳۱/۱۹، درصد تجمعی ۳۱/۱۹ می باشد. متغیرهای آن مربوط به موضوعات مدیریتی و تسلط بر شرایط و قانون مداری و نظم در این زمینه است. این عامل از ماده های عدم به کارگیری نتایج حاصل از تحقیقات دانشگاه در تغییر وضعیت دانشجویان، شناخت ناکافی مدیران دانشگاه از مشکلات مربوط به تحقیق، نبود روابط دلسوزانه و یاری دهنده از سوی اساتید و کارکنان به دانشجویان، تکرار پژوهش های مشابه به علت عدم سازماندهی و اطلاع رسانی نامناسب، استقبال نکردن مدیران دانشگاه از نتایج طرحهای تحقیقاتی دانشجویی، کم توجهی به خلاقیت های دانشجویان و محققین، نامشخص بودن مراجعی کمک کننده به دانشجویان در اجرای فعالیت های پژوهشی، اطلاع رسانی ناکافی در خصوص منابع، امکانات و مقررات اداری تحقیقات، نامناسب بودن نظام انگیزش، تشویق و حمایت از تحقیقات دانشجویی از سوی مدیران، اعمال نظر شخصی و سلیقه ای در تصویب و انتخاب طرح ها و مقالات دانشجویی

¹ Abramo

² Wendy Black

تشکیل می‌گردد. همچنین ملاحظه می‌شود که در این عامل ماده "نامناسب بودن نظام انگیزش، تشویق و حمایت از تحقیقات دانشجویی از سوی مدیران" بالاترین بار عاملی را داشته و "اعمال نظر شخصی و سلیقه‌ای در تصویب و انتخاب طرح‌ها و مقالات دانشجویی" کم‌ترین میانگین را در تمام ماده‌های این عامل داشته است.

عامل دوم: عوامل امکانات محیطی

دومین مانع پژوهشی از دیدگاه دانشجویان، عوامل امکانات محیطی ارزیابی گردید که ۷ ماده را به خود اختصاص داده است، مقدار ویژه آن ۳/۱۲، درصد واریانس ۹/۶۱، درصد تجمعی ۴۰/۰۸ می‌باشد. این عامل از ماده‌های "بی‌تفاوتی و کم‌رنگ شدن روحیه مسئله‌یابی در بین دانشجویان، پوشیده بودن اهمیت پژوهش و تحقیق در بین دانشجویان، نبود آمار دقیق و به‌هنگام در دانشگاه، عدم حمایت مالی در اجرای طرح‌ها و برنامه‌های پژوهشی، عدم وجود بانک‌های اطلاعاتی مفید در دانشگاه" تشکیل شده است. همچنین ملاحظه می‌شود که در این عامل ماده "عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی در جامعه دانشجویی" بالاترین بار عاملی را داشته و "کمبود امکانات سخت‌افزار و نرم‌افزار رایانه‌ای و آزمایشگاهی مناسب" کم‌ترین میانگین را در تمام ماده‌های این عامل داشته است.

عامل سوم: عوامل فنی: سومین مانع موجود از دیدگاه دانشجویان، "عوامل فنی" ارزیابی گردید که ۷ ماده را به خود اختصاص داده، مقدار ویژه آن ۲/۲۸، درصد واریانس ۸/۳۲ و درصد تجمعی ۴۹/۱۲ می‌باشد.

این عامل از ماده‌های "آگاه نبودن از نحوه اجرای طرح، نا تمام ماندن گزارش‌های تحقیق قبلی و عدم توجه به آنها، عدم تسلط کافی در مقاله‌نویسی و تهیه پوستر، عدم توانایی در شناخت عرصه‌های قابل تحقیق" را تشکیل می‌گردد. همچنین ملاحظه می‌شود که در این عامل ماده "عدم تسلط کافی به تبیین، تشریح و پردازش مسئله تحقیق" بالاترین بار عاملی را داشته و "مشکل بودن ارتباطات نزدیک علمی با مراکز پژوهشی در خارج از دانشگاه و پیچیده بودن مراحل اجرای پژوهش و تحقیق" کمترین میانگین را در تمام ماده‌های این عامل داشته است.

عامل چهارم: عوامل علمی: چهارمین مانع از دیدگاه دانشجویان، در این پژوهش عوامل علمی ارزیابی گردید که ۵ ماده را به خود اختصاص داده و مقدار ویژه آن ۲/۰۵، درصد واریانس ۷/۸۱، درصد تجمعی ۵۷/۸۳ می‌باشد.

این عامل از ماده‌های "نداشتن دانش و تخصص اولیه در حوزه مسائل تربیتی، نداشتن دانش کافی در حوزه نگارش و ادبیات فارسی، عدم تسلط کافی به روش‌های تحقیق، آزمون‌های آماری و تهیه پرسشنامه و ضعف دانش و تخصص کافی در استفاده از کامپیوتر" را تشکیل شده است. همچنین ملاحظه می‌شود که در این عامل ماده "ناکافی بودن مهارت‌های پژوهشی" نداشتن دانش و تخصص اولیه در نظریه‌های علمی رشته خودم " کمترین میانگین را در تمام ماده‌های این عامل داشته است.

عامل پنجم: عوامل فردی: پنجمین عامل ایجاد کننده مانع در پژوهش، عوامل فردی ارزیابی گردید که ۵ ماده را به خود اختصاص داده، مقدار ویژه آن ۱/۸۹، درصد واریانس ۵/۰۴، درصد تجمعی ۶۲/۸۷ می‌باشد. این عامل از

ماده های "نداشتن انگیزه کافی در بین دانشجویان برای انجام تحقیق، ضعف کار گروهی در بین دانشجویان و عدم اعتقاد به مفید بودن پژوهش های دانشجویی، تشکیل شده است. همچنین ملاحظه می شود که در این عامل ماده " مشغولیت های جانبی دانشجویان و غرق شدن در فضای مجازی" بالاترین بار عاملی را داشته و "عدم موفقیت در به نتیجه رساندن پژوهش های قبلی" کمترین میانگین را در تمام ماده های این عامل داشته است.

با توجه به اینکه هدف از این پژوهش بررسی عوامل پژوهش از دیدگاه دانشجویان فرهنگیان استان خوزستان بوده؛ به یافته های به دست آمده از پاسخ آزمودنی ها در قسمت های قبل ارائه شده است. بر اساس تحلیل عوامل اکتشافی صورت گرفته، از دیدگاه دانشجویان ۴ عامل مهم به عنوان عوامل پژوهش باعث بازدارندگی آنان از شرکت در فعالیت های پژوهشی می شود.

عامل اول (عوامل اداری) دارای ۱۰ ماده بوده و متغیرهای آن مربوط به موضوعات مدیریتی و فقدان توجه کافی در این زمینه می باشد؛ این عامل با دارا بودن بالاترین بار عاملی نشان می دهد که مهمترین مشکل دانشجویان عدم توجه کافی از سوی مسئولین و کارشناسان و اساتید برای برطرف نمودن کمبودهای موجود است. نبود روابط دلسوزانه و یاری دهنده، استقبال نکردن مدیران دانشگاه، اطلاع رسانی ناکافی و مشخص بودن مراجع کمک کننده در زمینه پژوهش مهمترین نکات مورد نظر دانشجویان بوده است.

عامل دوم (عوامل امکانات محیطی) دارای ۷ ماده بوده و از متغیرهایی در زمینه کمبودهای موجود و عدم وجود فضای مناسب تحقیقاتی در جامعه دانشجویی تشکیل شده است. دانشجویان عنوان نموده اند که امکانات حداقلی برای انجام کارهای پژوهشی ندارند و از نظر مالی نیز توان تهیه وسایل لازم برایشان میسر نیست.

عامل سوم (عوامل فنی) دارای ۷ ماده بوده و شامل متغیرهایی است که نشان دهنده عدم تسلط فنی و حرفه ای دانشجویان در امور مربوط به فعالیت های پژوهشی است؛ دانشجویان در این عامل و ماده های آن عنوان نموده اند که هنوز دانش تخصصی در زمینه امور پژوهشی را کسب ننموده اند و اطلاعات کافی را در زمینه مقاله نویسی، روش تحقیق، آمار و.. کسب ننموده اند و نیازمند آموزش های تخصصی در این حوزه هستند.

عامل چهارم (عوامل علمی) دارای ۵ ماده بوده و نشان می دهد که دانشجویان پاسخ دهنده هنوز دانش کافی را در زمینه فعالیت های علمی کسب ننموده اند و نیازمند کسب علم و تخصص کافی در رشته های مورد نظرشان هستند. عامل پنجم (عوامل فردی) دارای ۶ ماده بوده و نشان می دهد که دانشجویان در زمینه های انگیزشی و فردی نیازمند ایجاد تغییراتی هستند تا برای پژوهش آمادگی کافی را پیدا کنند.

پیشنهادات و محدودیت ها: به نظر می رسد که در دانشگاه فرهنگیان باید برنامه هایی برای ترویج روند بازنگری در نحوه انجام فعالیت های پژوهشی و مشکلات و موانع موجود ترتیب داده شود و اساتید در این بازنگری ها مشارکت داشته و لازم است که از سوی سازمان مرکزی اختیارات بیشتری به مدیریت های استانی پردیس ها داده شود تا با هم فکری اساتید و سایر همکاران در استان ها برنامه های پژوهشی متناسب با نیازهای استانی تدارک دیده شود. همچنین پیشنهاد می شود این پژوهش در سایر استان های کشور اجرا شود و نتایج به دست آمده با

یکدیگر مقایسه شود. و در تحقیقات دیگری با عناوینی مشابه این تحقیق، سایر عوامل موجود از جمله عوامل فرهنگی، آموزشی و... مورد بررسی قرار گیرد و نتایج به تفکیک دانشجویان دختر و پسر و اساتید برادر و خواهر مقایسه شود.

از مهمترین محدودیت های این پژوهش نیز عدم همکاری بعضی از اساتید دانشگاه فرهنگیان استان خوزستان در جریان گردآوری داده ها و انجام مصاحبه به خاطر داشتن مشکلات خاص بوده است.

منابع

ابراهیم زاده، فرزاد؛ ناصریان، جواد. (۱۳۹۵). بررسی موانع پژوهش از دیدگاه اساتید دانشگاه علوم پزشکی لرستان و ارتباط آن با عملکرد. فصلنامه علمی پژوهشی دانشگاه علوم پزشکی لرستان. ۱۱(۱): ۳۹-۲۸.

الماسی، محمد. (۱۳۸۲). آموزش و پرورش تطبیقی، تهران: انتشارات رشد.

بدری زاده افسانه؛ غلامی یزدان بخش بیرجندی مهدی؛ بیرانوند غلامرضا و ماهوتی فرشته. (۱۳۸۸). بررسی عوامل پژوهش از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی لرستان فصلنامه علمی پژوهشی، ۱۱(۳): ۹۳-۱۰۰.

حسینی، امین و جاهد حسینعلی. (۱۳۹۱). شناسایی موانع انجام فعالیت های پژوهشی از نظر اعضای هیئت علمی دانشگاه تبریز فصلنامه سیاست علم و فناوری. ۴(۴): ۶۵-۴۹.

رمضانی گل افروز؛ مهنی امید و عزیزی نعمت الله. (۱۳۹۵). بررسی موانع و چالش های موثر بر ناکارآمدی پژوهش در دانشگاه فرهنگیان. رویکردی مبتنی بر نظریه داده بنیاد مدیریت و برنامه ریزی در نظام های آموزشی. ۱۱(۲): ۲۷-۵۰.

زیاری، علیرضا. (۱۳۹۵). تبیین عوامل موثر بر پژوهش از دیدگاه اعضای هیئت علمی یک مطالعه کیفی در دانشگاه علوم پزشکی استان سمنان. کومش. ۱۹(۱): ۲۲-۳۵.

ستوده اصل، نعمت؛ قربانی، راهب و رشیدی پور، علی. (۱۳۹۳). بررسی مشکلات پژوهشی و موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی سمنان. نشریه کومش. ۱۶(۱): ۱-۷.

سرشتی، منیژه؛ ذکاظمیان، افسانه و دریس، فاطمه. (۱۳۹۱). موانع انجام تحقیقات از دیدگاه اساتید و کارکنان دانشگاه علوم پزشکی شهر کرد. مجله راهبرد های آموزش. ۳(۲).

صافی، احمد. (۱۳۸۰). اهمیت و جایگاه پژوهش در آموزش و پرورش تلاش ها چالش ها و سیاست های آینده پژوهشنامه آموزشی. ۳۵: ۴۴-۲۳.

صالحی، محمد. (۱۳۹۵). موانع انجام فعالیتهای پژوهشی در دانشگاه از دیدگاه دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی. فصلنامه مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی. ۷(۱): ۸۴-۹۱.

صبوری، علی اکبر. (۱۳۹۰). تولید علم در ایران در سال ۲۰۱۰. نشا علم. ۱(۲).

فضل الهی قمشی، سیف الله؛ و جهانبخشی، حیدر علی. (۱۳۹۵). موانع و اولویت‌های نظریه‌پردازی در دانشگاه‌ها بررسی دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد اسلامشهر. عیار پژوهش در علوم انسانی. (۲): ۷-۹۰.

قاسمی، علی اصغر و امامی میبدی، راضیه. (۱۳۹۴). نقش و جایگاه مطالعات میان رشته‌ای در رشد و توسعه علوم انسانی در کشور. فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی. ۷(۴): ۱-۱۹.

قنادی نژاد، فرزانه و حیدری، غلامرضا. (۱۳۹۵). تبیین موانع و راهکارهای نظریه‌پردازی در علوم انسانی و اجتماعی. مجله رهیافت ۱(۷۱).

کریمی، علی. (۱۳۸۳). جنبش نرم‌افزاری مجموعه مقالات و گفتارها به اهتمام مسعود جورابلو چاپ اول. الهه ناز. ۱۷-۴۴.

کریمیان، زهرا؛ صباغیان، زهرا و صالح پوربهرام. (۱۳۹۰). بررسی موانع و چالش‌های پژوهش و تولید علم در دانشگاه‌های علوم پزشکی دو فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران. ۳(۴): ۳۳-۳۵.

کریمیان، زهرا؛ صباغیان، زهرا و صالح صدق پوربهرام. (۱۳۹۱). بررسی موانع زمینه‌ای موثر بر فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه علوم پزشکی شیراز از دیدگاه اعضای هیئت علمی فصلنامه انجمن آموزش عالی ایران. ۴(۳): ۱-۲۹.

کفاشی، مجید (۱۳۸۷). بررسی عوامل موثر بر میزان گرایش اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی به انجام فعالیت‌های علمی-پژوهشی. اندیشه‌های تازه در علوم تربیتی. ۳(۴).

محمدزاده، پرویز؛ چچوری، سکینه و مهدی زاده یونس. (۱۳۹۱). مطالعه عوامل موثر بر فعالیت‌های تحقیق و توسعه بنگاه‌های صنعتی ایران کاربرد مدل‌های رگرسیون و گسسته فصلنامه سیاست علم و فناوری. ۴(۴): ۶۵-۹۴.

نوروزی، عباسعلی؛ ابوالقاسمی، محمود و قهرمانی، محمد. (۱۳۹۴). بررسی موانع تولید علم از دیدگاه اعضای هیئت علمی دانشگاه شهید بهشتی. فصلنامه علمی پژوهشی رهیافتی نو در مدیریت آموزشی ۶(۲۲): ۷۷-۱۰۸.

Abramo, G. D., Angelo, C. A., Grilli, L. (2015) Funnel plots for visualizing uncertainty in the research performance of institutions. *Journal of Informetrics*. 9(4): 954–961.

Anbari, Z., Jadidi, R. (2013). Students' research and non-research on barriers to research activities at Arak University of medical sciences and Provide appropriate strategies to manage student research, *Iranian Journal of Medical Education*, Pp. 399-412.

Arshadi Bostanabad, M., Shirzad, G., Motazedi, Z., Asghari, E., et all. (2015). Barriers of nurses' participation in clinical research in Tabriz training centers, 2014. *Nurs Res* . 10(3): 41-53.

- Azizi, F. (2001). Research in medical Education, *Rahyaft*, No. 24, Pp. 38-44.
- Azizi, F. (1995). Medical research horizon in country, *Research in medicine*, 1(11): 75-83.
- Borg, S. (2006). Great idea but just no time: Teachers' views of research and its role in their professional lives. Workshop given at IH Barcelona, Spain, March 2006, Retrieved from www.ihes.com/bcn/tt/workshops/borg_mar06.pps
- Borg, S. (2009). English Language Teachers' Conceptions of Research. *Applied Linguistics*, 30(3): 358-388.
- Ebadi, R. (2003). Information technology (IT) and education. Tehran: Ministry of Education, Cultural institution of Monadi Tarbiat. (in Persian)
- Elsen. M. (2008). Research and action research, Peter long press.
- Jun, Z. (2012). Problems Teachers Face When Doing Action Research and Finding Possible Solutions: Three Cases. *Chinese Education and Society*, 45(4): 68-80.
- Mazlumi, S., Hosseini, P., Abasi, M., et al . (2013). The study of the view of students of Medical Sciences University of Shahid Sadughi Yazd regarding the barriers of research activities during training in university, *Training development journal in medical sciences*, 6(1): 63-70.
- Mehr Mohammadi, M. (2000). Inquiry in education territory. Tehran: Education Institute.
- Peterson, JC. (2007). Framework for research utilization applied to seven case studies,
- Razavieh, A., Fayyazi, M. (2009). The effect of Internet on the educational and research behavior of Shiraz University students. *New Approaches in Educational Administration*, 1(2): 1-16. (in Persian).
- Rezaeian, M., Asadpour, M., Hadavi, M. (2013). Research barriers from the perspective of academic members and strategies for confronting with these barriers in Rafsanjan University of Medical Sciences, *Iran J Health Syst Res*; 9(3): 76-86.
- Richter, M. S., Porter, A. C., Desimone, L., Birman, B. F., et all. (2013). What makes professional development effective? Results from a national sample of teachers. *American educational research journal*, 38(4): 915-945.
- Sabzevari, M., Azizzadeh, K. (2009). University of viewpoints about the barriers to research activities, *Journal of Medical Sciences, Shahid saduoghly Yazd University of Medical Sciences*, Pp. 18-27.
- Vahdati, M., Mazloomi, S. S., Salimi, T., Eghbal, A. (2014). A survey on educational research barriers in Shahid Sadoughi University of Medical Sciences in 2014 *J Med Edu Devel.*; 9(2): 33-40.

Wendy Black, W. (2010). Levels of Reported Research Engagement.
Retrieved from BaseArticle.com

Investigating the causes of decreased motivation for research activity in farhangian university students

Ayatollah Karimi Baghmalek¹

Abstract

Purpose: The aim of this study was to investigate the factors that reduce the motivation of research activity in students of Farhangian University of Khuzestan province.

Methodology: The research method was a descriptive method of exploratory factor analysis. The statistical population of this study includes all students who were studying and teaching at Farhangian University of Khuzestan province in the academic year of 2016-17, a sample of 220 continuous students of undergraduate course with regard to Morgan and Karajsi table and cluster sampling method. The researcher-made questionnaire was used to collect information. In order to analyze the data, descriptive statistical methods such as frequency table and percentage and column diagram, mean and standard deviation and inferential statistics including exploratory factor analysis test were used using SPSS software version 21 and for all hypotheses the significance level Dari was considered 0.05.

Results: The results of factor analysis, after rotating the factors extracted by Warimax method, determined that five factors (administrative and organizational management causes, environmental environmental causes, scientific causes, professional causes and individual causes) in total 62.87 of Explains the variance of variables.

Conclusion: According to the research findings, the respondents identified five factors (administrative factors, environmental factors, technical factors, scientific factors and individual factors) as factors reducing the motivation of research from the perspective of students of Farhangian University of Khuzestan province.

Keywords: Causes of Decreased Motivation, Research Activity, Farhangian University, Analysis of Exploratory Factors

---

¹ Assistant professor, department of Education, Farhangian University, Tehran, Iran.